

Apel Jasnogórski

1 XII 2020 r.

UNIwersytet KATOLICKI JAKO NOŚNIK I STRAŻNIK KULTURY CHRZEŚCJAŃSKIEJ OPARTEJ NA PRAWDZIE

„jesteś ciemna i piękna [...]
bizantyjska andegaweńska opolska jagiellońska polska
w pokoju i wojnach
między wschodem a zachodem jak słońce
pociemniałaś od naszych modlitw
nieruchoma
słuchasz uważnie
przez kraj i rozproszenia nasze idziesz wytrwale
przyczyno naszej wierności
gwiazdo zaranna światło ostatnie
ziemio która rodzi niebo”

- tak Cię widział, Maryjo, i tak się do Ciebie modlił ksiądz poeta Janusz Stanisław Pasierb, zwracając uwagę na to, że jesteś strażniczką chrześcijańskiej tradycji i kultury na polskiej i nie tylko polskiej ziemi. Słowa te zapisał na Jasnej Górze w nocy z 8 na 9 marca 1979 r. Trzy miesiące później, 6 czerwca, stanął w tym miejscu św. Papież Jan Paweł II, aby wygłosić swoje orędzie do wspólnoty akademickiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, noszącego dzisiaj Jego imię. W stulecie urodzin wielkiego Profesora naszej uczelni przybywamy na Jasną Górę śladami naszych poprzedników, aby w tym rozważaniu wsłuchać się w Jego słowa z tamtych dni, wytyczające główne cele, jakie ma do spełnienia uczelnia katolicka.

Mówiłeś wtedy, Ojcze Święty, o kulturze i jej chrześcijańskich korzeniach w następujących słowach: „Instytucja uniwersytetu jest jednym z arcydzieł kultury. [...] Uniwersytet [...] nowożytny, ma swoją genealogię wspólną z Kościołem, bo w pewnym sensie o to samo chodzi Kościołowi i uniwersytetowi”. Maryjo, strażniczko chrześcijańskiej cywilizacji i kultury, pomóż nam zrozumieć i przyjąć głębie tego przesłania.

Pierwsze uniwersytety były dziełem chrześcijańskiej Europy. Dojrzały w klimacie kultury opartej na podstawach biblijnych, połączonych z elementami greckiej filozofii i rzymskiego prawa. Od tych korzeni nie sposób się odciąć w imię żadnych nowoczesnych teorii, zwłaszcza jeżeli przekraczają one granice szacunku dla życia i godności ludzkiej. Jeżeli w jakimś miejscu może zostać ocalona chrześcijańska świadomość kultury europejskiej, to sale badawcze i wykładowe uniwersytetu katolickiego są właśnie takim miejscem. Oczekiwał tego św. Jan Paweł II, który w 1990 r. tak pisał w Konstytucji apostolskiej o uniwersytetach katolickich *Ex Corde Ecclesiae*: „Istnieje tylko jedna kultura, kultura człowieka, tworzona przez człowieka i dla człowieka”, której źródłem ma być „miłość, która dostarcza [...] najgłębszych motywów w twórczej działalności”. A w przeddzień spotkania ze społecznością naszej uczelni w 1979 r. tu na Jasnej Górze wypowiedział następujące słowa: „Europa, która wśród swoich współczesnych stale trwających podziałów ustrojowych, ideologicznych, ekonomiczno-politycznych, nie może przestać szukać swojej podstawowej jedności, musi zwrócić się do chrześcijaństwa. [...] Ono właśnie znajduje się u korzenia Europy. Ono kształtuje jej duchową genealogię”.

Gdy papież św. Jan Paweł II podkreślał wspólne cele Kościoła i uniwersytetu, nie miał na myśli kontrolowania w jakiś sposób przez władze kościelne wolności badań naukowych, która jest przywilejem każdej wyższej uczelni. Chodziło mu natomiast o wspólne dążenie obu tych instytucji do poszukiwania i głoszenia prawdy. Pamiętamy słynne słowa wypowiedziane przez Ojca Świętego na dziedzińcu naszej uczelni podczas wizyty w 1987 r.: „Uniwersytecie, służ prawdzie!”. W przypadku uniwersytetu katolickiego ta służba zawsze będzie odbywała się w świetle deklaracji Jezusa: „Ja jestem drogą, prawdą i życiem” (J 14, 6). Nie należy tego traktować jako ograniczenia, ale jako szansę zgłębienia prawdy, która się objawiła, dając światu i człowiekowi istotny punkt odniesienia. Jest on bardzo potrzebny wśród wszelkich postmodernistycznych relatywizmów, sugerujących, że nie tylko poznanie, ale nawet istnienie jakiegokolwiek obiektywnej prawdy jest niemożliwe.

Ideę dążenia do jednej prawdy wyraził pięknie św. Augustyn: „Szczęście polega na radowaniu się prawdą, czyli na radowaniu się Tobą, który jesteś Prawdą, Boże, Światłości moja”. Św. Jan Paweł II uzupełnił tę myśl Augustyńską, gdy przemawiał do społeczności Uniwersytetu Katolickiego w Louvain-la-Neuve w dniu 21 maja 1985 r. Powiedział wówczas: „Uniwersytet katolicki – w samym sercu kultur naszych czasów – daje świadectwo, że dla przyszłości człowieka i jego godności [...] konieczne jest uprawianie prawdy bez jakichkolwiek wyjątków. Prawda bowiem przypomina fascynującą górę: jej wierzchołek tonie w świetlistej chmurze tajemnicy Boga, a to, co niewidzialne, stało się widzialne dla naszych

oczu w Słowie wcielonym; w Nim, w Jego osobie, która stała się ciałem, objawia się naszemu rozumowi – oświeconemu wiarą – prawda o Bogu i zarazem prawda o człowieku”.

Jesteśmy w przededniu Świąt Bożego Narodzenia, czasu upamiętniającego objawienie się pełnej Prawdy, czyli narodzenie się Twórcy chrześcijańskiej cywilizacji miłości, Jezusa z Nazaretu, Syna Bożego i zarazem Syna Niepokalanej Dziewicy Maryi. Stajemy tu, przed Jej obliczem, jako pracownicy i studenci naszej lubelskiej *Alma Mater*, aby zobowiązać się, że będziemy nadal strzec kultury, którą zapoczątkowały te wyjątkowe narodziny w Betlejem. Kultury nieskrępowanego poszanowania prawdy; kultury budującej cywilizację miłości i dialogu; kultury pięknego i czystego słowa; kultury będącej pomostem między tradycją i współczesnym światem; kultury otwartej na transcendencję, kultury szacunku dla daru życia ludzkiego. Prosimy Cię, Maryjo, o odwagę i roztropność w realizacji tych zadań zarówno w twórczości naukowej, jak i w pracy dydaktycznej. Niech nas wspiera w tej modlitwie Patron naszej uczelni, św. Jan Paweł II, który tak wołał w dniu 31. marca 1982 r.: „Matko z Jasnej Góry! Pragnę dzisiaj modlić się do Ciebie jako do Matki polskiej kultury. Dziękujemy Ci za to, że od początku, od pieśni „Bogurodzica”, pomagałaś nam poprzez dzieła [...] literatury, nauki, wielu sztuk, tworzyć te treści i wartości, którymi żywią się pokolenia. [...] W religii i kulturze człowiek wyraża się jako istota rozumna i wolna. [...] Tobie, Matko Jasnogórska, zawierzam w sposób szczególny dziś i jutro ojczystej kultury. Niech przedłuża się w niej i rozwija coraz pełniej życie narodu”.